

Виктор Пелевин
Синята лампа

В стаята бе почти светло заради греещата през прозореца лампа. Светлината бе някак синя и нежива, и ако не беше луната, която можех да видя, ако силно се наклоня надясно от леглото, щеше да бъде съвсем страшно. Лунната светлина разреждаше мъртвешкото сияние, падащо във вид на конус от високия стълб, правеше го по-меко и тайнствено. Но когато се накланях надясно, двата железни крака за секунда увисваха във въздуха и в следващия момент силно се удряха в пода, и звукът излизаше мрачен, странно допълващ синята ивица светлина между двете къси редици от железни легла.

– Стига там – каза Куката и ми показа синкав юмрук, – не се чува. Аз започнах да слушам.

– За мъртвия град знаете ли? – попита Толстой.

Всички мълчаха.

– Ето значи. Заминал един човек в командировка за два месеца. Пристига вкъщи, и изведнъж вижда, че всички хора наоколо са мъртви.

– Как, направо на улиците ли лежат?

– Не – каза Толстой, – те ходят на работа, разговарят, редят се на опашки. Също като преди. Само че той вижда, че всички те наистина са мъртви.

– А как е разбрал, че са мъртви?

– Откъде да знам – каза Толстой, – нали не съм го разбрал аз, а той. Някак е разбрал. Накратко, той решил да се прави, че нищо не забелязва и тръгнал към дома си. Той имал жена. И когато я видял, разбрал, че тя също е мъртва. А той я обичал много. Е, той почнал да я разпитва, какво се е случило, докато го е нямало. А тя му отговаря, че нищо не се е случило. И дори не разбира какво иска той. Тогава той решил да и разкаже всичко, и каза: „Ти знаеш ли, че си мъртва?“ А жена му отговаря: „Знам. А ти самият знаеш ли защо наоколо има само мъртъвци?“ Той каза: „Не.“ Тя отново пита: „А знаеш ли защо аз съм мъртва?“ Той пак отговаря: „Не.“ Тогава тя пита: „Да ти кажа ли?“ Човекът се изплашил, но все пак отговорил: „Кажи.“ И тя му казала: „Ами защото самият ти си мъртвец.“

Толстой произнесе последната фраза с такъв сух и официален глас, че стана почти наистина страшно.

– Да, заминал човекът в командировчица... – Това го каза Коля, съвсем малко момче, по-малък от останалите с година или две.

Наистина, той не изглеждаше по-малък, защото носеше огромни рогови очила, които му придаваха солидност.

– Сега ти разказваш – каза му Куката. – Понеже ти първи заговори.

– Днес няхахме такава уговорка – каза Коля.

– А тя е вечна – отговори Куката, – давай, не се бави.

– По-добре аз да разкажа – обади се Вася, – знаете ли за синия нокът?

– Разбира се, – обади се шепот от другия ъгъл. – Че кой не знае за синия нокът.

– А за червеното петно знаете ли? – попита Вася.

– Не, не знаем – отговори вместо всички Куката, – давай.

– Прибира се веднъж едно семейство в квартирата – бавно заговори Вася, – а на стената – червено петно. Децата го забелязали, и извикали майката, за да ѝ го покажат. А майката мълчи. Само гледа и се усмихва. Децата тогава повикали баща си. „Татко, – казват, – виж!“ А бащата много се страхувал от майката. Той им казва: „Бягайте оттук. Не е ваша работа.“ А майката се усмихва и мълчи. Така легнали да спят.

Вася замълча и тежко въздъхна.

– Е, и какво станало нататък? – попита Куката след няколко секунди тишина.

– Нататък станало утро. Събуждат се, гледат – едното дете го няма. Тогава децата отиват при майка си и питат: „Мамо, мамо, къде е братчето ни?“ А майката отговаря: „Той отиде при баба. При баба си е той.“ Децата повярвали. Майката отишла на работа, а вечерта се връща, и се усмихва. Децата ѝ казват: „Мамо, страх ни е!“ А тя отново се усмихва и казва на бащата: „Не ме слушат. Набий ги.“ Бащата взел и ги набил. Децата даже искали да избягат, само че майката ги нахранила на вечеря с нещо такова, че те седят и не могат да станат...

Вратата се разтвори, и всички ние мигновено затворихме очи и се престорихме на заспали. След няколко секунди вратата се затвори. Вася изчака за минута, докато затихнат крачките в коридора.

– На следващата сутрин се събуждат – гледат, още едно от децата го няма. Останало само малкото момиченце. То пита баща си: „А къде е средният ми брат?“ А бащата отговаря: „Той е в пионерски лагер.“ А майката казва: „Ако разкажеш на някого, ще те убия!“ Дори не пунала

момичето на училище. Вечерта майката се връща, отново нахранила момичето с нещо, така че то не можело да стане. А бащата затворил вратата и прозорците.

Вася отново млъкна. Този път никой не го помоли да продължи, и в тъмнината се чуха само няколко дихания.

– А после идват други хора – заговори отново той, – гледат, квартирата празна. Минала година, и там заселили нови хора. Те видели червеното петно, приближили се, разрязали тапетите – а там седи майката, цялата синя, насмукала се с кръв и не може да излезе. Тя през цялото време яла децата, а бащата и помагал.

Дълго време всички мълчаха, а после някой попита:

– Вася, а майка ти какво работи?

– Не е важно – отговори Вася.

– А сестра имаш ли?

Вася не отговори – явно се обиди или пък заспа.

– Толстой – каза Куката, – давай още нещо за мъртъвците.

– Знаете ли как се става мъртвец? – попита Толстой.

– Знаем – отговори Куката, – вземаш и умираш.

– А по-нататък какво?

– Нищо – каза Куката, – като сън е. Само че вече не се събуждаш.

– Не – каза Толстой, – аз не за това. С какво започва всичко, знаете ли?

– С какво?

– Ами с това, че първо слушат истории за мъртъвци. А после лежат и си мислят – а защо ние слушаме истории за мъртъвци?

Някой нервно се изхили, а Коля изведнъж седна в леглото и много сериозно каза:

– Момчета, стига.

– Да-да – с удовлетворение каза Толстой, – така и стават. Важното е да разбереш, че вече си мъртвец, а нататък всичко е просто.

– Ти самият си мъртвец – неуверено се озъби Коля.

– Че аз не споря – каза Толстой. – Ти по-добре помисли, защо си диш тук и разговаряш с мъртъвците?

Известно време Коля мислеше.

– Кука, – попита той, – ти нали не си мъртвец?

– Аз ли? – попита Куката. – Ами как да ти кажа.

– А ти, Льоша?

Льоша беше приятел на Коля още от града.

– Коля, – каза той, – сам помисли. Ето, ти живееше в града, нали?

– Да – отговори Коля.

– И изведнъж те откараха на някакво място, нали?

– Да – каза Коля.

– И изведнъж забелязваш, че лежиш между мъртъвци, и самият ти си мъртвец.

– Да – каза Коля.

– Ето – каза Льоша, – поразмърдай си мозъка.

– Дълго чакахме ние – каза Куката, – мислехме, че сам ще разбереш. За цялата си смърт толкова тъп мъртвец виждам за първи път. Ти какво, не разбираш ли защо сме се събрали тук?

– Не – каза Коля. Той седеше на леглото, притиснал крака към гърдите си.

– Ние те приемаме за мъртвец – каза Куката.

Коля промърмори нещо, а може би изхлипа, скочи от леглото и излетя като куршум в коридора; оттам долетя бързото пляскане на босите му крака.

– Не се хили, – прошепна Куката, – ще ни чуят.

– А защо да се хили? – меланхолично попита Толстой. За няколко дълги секунди настъпи пълна тишина, а после Вася попита от своя ъгъл:

– Момчета, а ако изведнъж...

– Стига – каза Куката. – Толстой, давай още нещо.

– Ето, имало такъв случай – заговори Толстой след паузата. – Наговорили се няколко човека да изплашат свой приятел. Преоблекли се като мъртъвци, приближават се към него и казват: „Ние сме мъртъвци. Дойдохме за теб.“ Той се изплашил и избягал. А те постоянни, посямля се, а после един от тях казва: „Слушайте, момчета, а защо се преоблякохме като мъртъвци?“ Всички го погледнали, и не могат да разберат какво иска да каже той. А той отново: „Защо живите бягат от нас?“

– Е, и какво? – попита Куката.

– Ами това – отговори Толстой. – Чак тогава те всички разбрали.

– Какво разбрали?

– Каквото трябва, това и разбрали.

Стана тихо, а след това заговори Куката:

– Слушай, Толстой – каза той, – не можеш ли да разказваш нормално?

Толстой мълчеше.

– Ей, Толстой, – отново заговори Куката, – защо само мълчиш? Какво, умря ли?

Толстой мълчеше, и с всяка секунда неговото мълчание ставаше все по-многозначително. Прииска ми се за всеки случай да кажа нещо гласно.

– За програмата „Време“ знаете ли?

– Давай – бързо каза Куката.

– Тя не е много страшна – казах аз.

– Все едно, давай.

Аз не помнех точно как свършваше историята, която смятах да разкажа, но реших, че ще си я спомня, докато разказвам.

– Живял значи един човек, бил на трийсет години. Седнал той веднъж да гледа програмата „Време“. Включил телевизора, преместил креслото, за да му е по-удобно. Там отначало се появил часовникът, както обикновено. Той, значи, проверил своя – точно ли върви. Всичко било както обикновено. Накратко, станало точно девет часа. И на екрана се появила думата „Време“, само че не бяла, както било винаги преди това, а кой знае защо черна. Е, той малко се учудил, но после решил, че просто са направили ново оформление, и продължил да гледа нататък. А нататък всичко отново било като преди. Отначало показали някакъв трактор, после израелската армия. После съобщили, че някой си академик умрял, после показали малко за спорта, а после за времето – прогнозата за утре. И така, „Времето“ свършило, и човекът решил да стане от креслото.

– После ми напомнете, ще ви разкажа за зеленото кресло – намеси се Вася.

– Значи, иска той да стане от креслото, и усеща, че не може. Съвсем няма сили. Тогава погледнал ръката си, и видял, че цялата кожа по нея е сбръчкана. Тогава той се изплашил, напрегнал се с всички сили, станал от креслото и тръгнал към огледалото в банята, а му е трудно да върви... Но все пак криво-ляво стигнал. Поглежда се в огледалото, и вижда – цялата му коса е побеляла, лицето е в бръчки и няма зъби. Докато той гледал „Времето“, целият му живот изтекъл.

– Това го знам – каза Куката. – Същото, само че там беше за футбол с шайба. Човекът гледал футбол с шайба.

В коридора се чува крачки и раздразен женски глас, и всички ние мигновено притихнахме, а Вася дори започна неестествено да хърка. След няколко секунди вратата се отвори и в стаята запалиха светлина.

– И така, кой тук е главният мъртвец? Толстенко, ти ли?

На прага стоеше Антонина Василиевна в бяла престилка, а до нея – разплаканият Коля, който старателно криеше погледа си под радиатора в ъгъла.

– Главният мъртвец – с достойнство отговори Толстой – е в Москва на Червения площад. А вие за какво ни будите посред нощ?

От такава наглост Антонина Василиевна чак се обърка.

– Влизай, Аверянов – каза тя накрая – и лягай. А с мъртъвците утре ще се справи началникът на лагера. Може и да си заминат по домовете.

– Антонина Василиевна – бавно произнесе Толстой, – а защо престилката ви е бяла?

– Защото така трябва, разбра ли?

Коля бързо погледна Антонина Василиевна.

– Бягай в леглото, Аверянов – каза тя – и спи. Мъж ли си или не? А ти – тя се обърна към Толстой – ако кажеш още една дума, ще те пратя да стоиш гол в стаята на момичетата. Разбра ли?

Толстой мълчаливо гледаше престилката на Антонина Василиевна. Тя се огледа, после вдигна погледа към Толстой и завъртя пръст до челото си. После внезапно се разяри и дори почервения от злоба.

– Ти не ми отговори, Толстенко – каза тя, – разбра ли какво ще стане с теб?

– Антонина Василиевна – обади се Куката, – нали вие сами казахте, че ако той каже още една дума, ще го... Как тогава да ви отговори?

– А с теб, Костильов – каза Антонина Василиевна – разговорът ще бъде особен, в кабинета на директора. Запомни.

Светлината угасна и вратата хлопна.

Известно време – навярно, три минути – Антонина Василиевна стоеше зад вратата и слушаше. После се чува тихите ѝ стъпки по коридора. За всеки случай ние помълчахме още минута-две. После се разнесе шепотът на Куката:

– Знаеш ли, Коля, какъв ще ти удара в мутрата утре...

– Знам – печално се обади Коля.

– Какъв ще ти ударя...

– Ще слушате ли за зеленото кресло? – попита Вася.

Никой не отговори.

– В едно голямо предприятие – започна той – имало директорски кабинет. Там имало килим, шкаф, голяма маса, а пред нея зелено кресло. А в ъгъла на кабинета стояло преходното червено знаме, което било там много отдавна. И ето, назначили един човек за директор на завода. Той влязъл в кабинета, погледнал наоколо, и всичко много му харесало. И значи, седнал той в това кресло и започнал да работи. А после заместникът му влиза в стаята и гледа – вместо директора в креслото седи скелет. Е, извикали милиция, претърсили навсякъде, и не намерили нищо. После, значи, назначили заместника за директор. Седнал той в това кресло и почнал да работи. А после влизат в кабинета, гледат – в креслото отново седи скелет. Отново извикали милиция, и отново не намерили нищо. Тогава назначили нов директор. А той вече знаел какво се случило с другите директори, и си поръчал голяма кукла с размерите на човек. Облякъл я в своя костюм и я поставил в креслото, а самият той се отдръпнал, скрил се зад пердето – после ми напомнете, спомних си за жълтото перде – и чакал да види какво ще се случи. Минал час, минали два. И изведнъж той вижда как от креслото се издигат едни такива метални спици, и обхващат куклата от всички страни. А една от тези спици – направо за гърлото. И после, когато спиците задушили куклата, преходното червено знаме излиза от ъгъла, приближава се до креслото и покрива куклата с платното си. Минали няколко минути, и от куклата не останало нищо, а преходното червено знаме се отместило от стола и засанало обратно в ъгъла. Човекът тогава тихо излязъл от кабинета, спуснал се долу, взел от противопожарното табло секира, върнал се в кабинета и съсякъл преходното знаме. И тогава се разнесъл страшен стон, а от дръжката, която той съсякъл, на пода се разлиля кръв.

– А какво станало после? – попита Куката.

– Всичко – отговори Вася.

– А с човека какво се случило?

– Вкарали го в затвора. Заради знамето.

– А със знамето?

– Поправили го и го поставили обратно – отговори Вася, след като поразмисли.

– А когато назначили нов директор, какво се случило с него?

– Ами същото.

Аз изведнъж си спомних, че в кабинета на директора, в ъгъла, стоят едновременно няколко знамена с изрисувани върху тях номера на отрядите: тези знамена той вече два пъти ги връчваше по време на тържествени сборове. Кресло той също имаше в кабинета си, но не зелено, а червено, въртящо се.

– Да, забравих – каза Вася, – когато човекът излязъл иззад щорите, косата му била цялата побеляла. Знаете ли за жълтото перде?

– Аз знам – каза Куката.

– Толстой, ти знаеш ли за жълтото перде?

Толстой мълчеше.

– Ей, Толстой!

Толстой не отговаряше.

Аз мислех за това, че вкъщи в Москва на прозорците също висят жълти пердета – по-точно, жълтозелени. През лятото, когато вратата на балкона през цялото време е отворена, и отдолу, от булеварда, долита шумът на моторите и миризмата на изгорял бензин, смесена с миризмите на разни цветя, или нещо подобно – аз често седя до балкона в зеленото кресло и гледам как вятърът поклаща жълтите пердета.

– Слушай, Кука – неочаквано каза Толстой, – а мъртъвците не ги приемат така, както си мислиш.

– А как? – попита Куката.

– Ами различно. Само че при това никога не казват, че те приемат за мъртвец. И затова мъртъвците после не знаят, че вече са мъртви, и си мислят, че още са живи.

– Теб какво, приемали ли са те вече?

– Не знам – каза Толстой. – Може вече да са ме приели. А може да ме приемат после, когато се върна в града. Нали ти казвам, те не съобщават.

– Кои „те“?

– Кои, кои. Мъртвите.

– Ти пак за своето – каза Куката, – да беше спрял. Омръзна ми вече.

– Да-да, – обади се гласът на Коля, – точно така. Омръзна.

– А на теб, Коля – каза Куката – въпреки всичко утре ще ти ударя един по мутрата.

За малко Толстой замълча.

– Най-главното е – отново заговори той – че тези, които те приемат, също не знаят, че приемат някого за мъртвец.

– Че как тогава приемат? – попита Куката.

– Ами както искаш. Примерно, ти си попитал някого за нещо, или си включил телевизора, а всъщност теб те приемат за мъртвец.

– Аз не за това. Нали те трябва да знаят, че приемат някого, когато го приемат.

– Напротив. Как могат те да знаят нещо, ако са мъртви.

– Значи се получава съвсем неразбираемо – каза Куката. – Как тогава става ясно кой е мъртвец, а кой – жив?

– А ти какво, не разбираш ли?

– Не – отговори Куката, – излиза, че няма разлика.

– Е, тогава помисли какъв си ти – каза Толстой.

Куката направи някакво движение в тъмнината и нещо със сила се удари в стената над самата глава на Толстой.

– Идиот – каза Толстой. – Едва не ме уцели в главата.

– А ние все едно сме мъртви – каза Куката, – помисли.

– Хора – отново заговори Вася, – да разказвам ли за жълтите щори?

– Заври си ги в гъза жълтите щори, Вася. Сто пъти вече сме слушали тая история.

– Аз не съм я слушал – каза от ъгъла Коля.

– И какво, всички ли трябва да слушат заради теб? А после пак ще избягаш да плачеш при Антонина Василиевна.

– Аз плаках, защото ме боли кракът – каза Коля. – Ударих си крака, когато излизах.

– Ти, между другото, трябваше да разказваш. Тогава ти заговори пръв. Мислиш, че сме забравили? – каза Куката.

– Вместо мен разказа Вася – отвърна Коля.

– Той разказа не вместо теб, а просто така. Сега е твой ред. А иначе утре ще ти ударя един по мутрата.

– Знаете ли за черния заек? – попита Коля.

Кой знае защо, аз веднага разбрах за кой черен заек говори той – в коридора пред столовата освен всичко останало висеше шперплат с пирографиран заек с червена връзка – тъй като рисунката беше направена много добросъвестно и подробно, заекът наистина изглеждаше съвсем черен.

– Ето. А казваше, че не знаеш нищо. Давай.

– Имало един пионерски лагер. И там на главния корпус на стената били нарисувани всякакви животни, и едното от тях било черен заек с барабан. В лапите му кой знае защо били забити два пирона. И ето веднъж оттам минавало едно момиче – връщало се от обед. И му станало жал за заека. Приближило се и измъкнало пироните. И изведнъж и се сторило, че черният заек я гледа като жив. Но тя решила, че това само и се струва, и си отишла в стаята. Започнал тихият час. И тогава черният заек изведнъж започнал да бие барабана си. И веднага всички, които били в този лагер, заспали. И започнали да сънуват, че тихият час е свършил и че те са се събудили. После те сякаш започнали да правят всичко, както обикновено – да играят на пинг-понг, да четат и така нататък. А това всичко те го сънували. После свършила смяната, и те заминали по домовете си. После всички те пораснали, завършили училище, оженили се и започнали да работят и да възпитават децата си. А всъщност те просто спали. И черният заек през цялото време биел своя барабан.

Коля замълча.

– Нещо не разбирам – каза Куката. – Ето ти казваш, че те се разотиили по домовете си. Но нали там те имат родители, познати деца. Те какво, също ли са спали?

– Не – каза Коля. – Те не са спали. Те са се присънвали.

– Пълна безсмислица – каза Куката. – Момчета, вие разбрахте ли нещо?

Никой не отговори. Май всички бяха вече заспали.

– Толстой, ти разбра ли нещо?

Толстой заскърца с леглото си, наведе се към пода и хвърли нещо по Коля.

– Ей че си говедо – каза Коля. – Сега ще получиш един по мутрата.

– Дай го тука – каза Куката. Това беше неговият кец, който той преди това хвърли по Толстой.

Коля върна кеца.

– Ей – каза ми Куката, – ти какво мълчиш през цялото време?

– Нищо – отвърнах аз. – Спи ми се.

Куката се завъртя в леглото. Мислех, че ще каже още нещо, но той мълчеше. Всички мълчаха. Вася промърмори нещо насън.

Аз гледах към тавана. Зад прозореца се люлееше лампата на

фенера, и заедно с нея се движеха сенките в нашата стая. Обърнах се с лице към прозореца. Луната вече не се виждаше. Наоколо бе съвсем тихо, само някъде много далеч ситно тракаха колелата на нощния влак. Аз дълго гледах синята лампа през прозореца, и сам не забелязах кога съм заспал.

КРАЙ

© Виктор Пелевин
© 1996 Иван Попов, превод от руски

Виктор Пелевин

Източник: Подкрушието

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1810>]